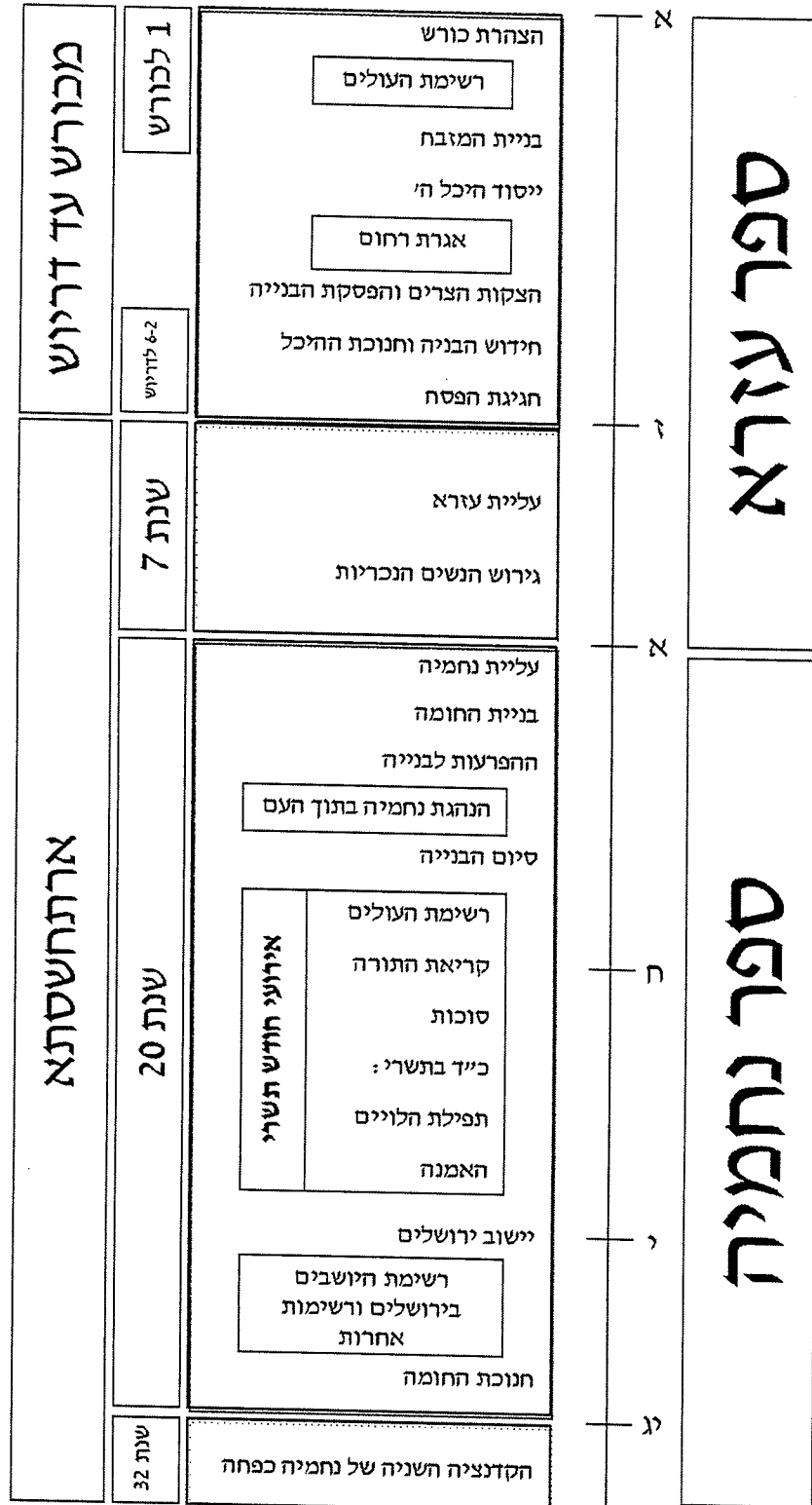

משמעות בניית החומות בספר עזרא-נחמיה

1. מבנה ספר עזרא-נחמיה

מכללת הרצוג-גוש עציון
ימי עיון בתנ"ך
קיץ תשע"ג

2. סדר מלכי פרס (כמקובל במחקר ההיסטורי)

1. כורש הגדול	559-530	הצהרת כורש, שיבת ציון, ייסוד בית ה'
2. כנבוזי	530-522	
3. דרוש הגדול	522-486	חנוכת בית ה'
4. אחשורוש	486-465	[מגילת אסתר?]
5. ארתחששתא א'	465-423	עלויות עזרא ונחמיה, בניית החומה, חתימת האמנה
6. דרוש ב'	423-404	
7. ארתחששתא ב'		
8. ארתחששתא ג'		
9. ארסס		
10. דרוש ג'		

3. עזרא ו', ג-ד – תרגום לעברית

(ג) בשנת אחת לכורש המלך, כורש המלך שם צו: בית הַא־להים אשר בירושלים הבית יבנה, מקום אשר זוכים וזכאים, ויסודיו מוקמים, רומז אמות ששים רחבו אמות ששים: (ד) נדבכים של אבן גלל שלשה, ונדבך של עץ אחד, וההוצאה מבית המלך תנתן:

4. פסוקי המבנה בסיפור כיבוש הארץ (יהושע) ובסיפור בניית החומה (נחמיה)

נחמיה	יהושע
א. וישמע סנבלט החרני וטוביה העבד העמני... (ב', י)	א. ויהי כשמע כל מלכי האמרי... (ה', א)
ב. וישמע סנבלט החרני וטביה העבד העמוני וגשם הערבי... (ב', יט)	ב. ויהי כשמע כל המלכים... (ט', א)
ג. ויהי כאשר שמע סנבלט... (ג', לג)	ג. ויהי כשמע אדני צדק מלך ירושלים... (י', א)
ד. ויהי כאשר שמע סנבלט וטביה והערבים והעמנים והאשדודים... (ד', א)	ד. ויהי כשמע יבין מלך חצור... (י"א, א)
ה. ויהי כאשר שמעו אויבינו... (ד', ט)	
ו. ויהי כאשר נשמע לסנבלט וטביה ולגשם הערבי וליתר איבינו... (ו', א)	
ז. ויהי כאשר שמעו כל אויבינו... (ו', טז)	

5. הקבלות לשוניות בין פסוקי המבנה בכיבוש הארץ (יהושע) ובבניית החומה (נחמיה)

א. ויהי כשמע...	ויתקבצו יחדו	להלחם עם יהושע... (יהושע ט', א-ב)
ויהי כאשר שמע...	ויקשרו כלם יחדו	לבוא להלחם בירושלים... (נחמיה ד', א-ב)
ב. ויהי כשמע...	וישלח אל יובב מלך מדין...	ויעדו... ויחננו יחדו... (יהושע י"א, א-ה)
ויהי כאשר נשמע...	וישלח סנבלט וגשם אלי...	לכה ונגערה יחדו... (נחמיה ו', א-ב)

6. בין חנוכת החומה לכיבוש יריחו

נחמיה י"ב	יהושע ו'	
ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלכת לימין מעל לחומה... והתודה השנית ההולכת למואל ואני אתריה (לא-לח)	וסבתם את העיר כל אנשי המלחמה הקיף את העיר פעם אחת (ג)	סיבוב החומות
ואעלה את שרי יהודה מעל לחומה... וילך אתריהם הושעיה וחצי שרי יהודה... ומבני הכהנים בחצצרות זכריה... ואחיו... ועזרא הסופר לפנייהם (לא-לו)	ושבעה הכהנים... לפני ה' עברו ותקעו בשופרות, וארון ברית ה' הלך אתריהם: והחלוץ הלך לפני הכהנים... והמאסף הלך אחרי הארון (ח-ט)	סדר ההולכים
ומבני הכהנים בחצצרות זכריה בן יונתן בן שמעיה בן מתניה בן מיכיה בן זכור בן אסף (לה); והכהנים אליקים מעשיה מנימין מיכיה אליועיני זכריה חנניה בחצצרות (מא)	ושבעה כהנים ישאו שבעה שופרות היובלים... (ד)	שבעה כהנים תוקעים בשופרות/חצצרות

7. עזרא ד', ח-כד – תרגום לעברית

(ח) רחום המפקד ושמישי הסופר כתבו אגרת אחת על ירושלים, לארתחששתא המלך לאמר... (יא) זה העתק האגרת אשר שלחו אליו, אל ארתחששתא המלך

עבדיך אנשי עבר הנָהָר, ועתה:

(יב) ידוע יהי למלך, כי היהודים אשר עלו מאתך אלינו באו לירושלים, את הקריה המורדת והרעה בונים, ואת החומות השלימו ואת היסודות יחזקו: (יג) עתה ידוע יהי למלך, אשר אם קריה זו תבנה והחומות ישלמו, מתת מנחה ומס לא יתנו, ולבסוף מלכים תזיק: (יד) עתה, יען אשר מלח ההיכל מלחנו וערות המלך לא יאה לנו לראות, על זאת שלחנו והודענו למלך: (טו) אשר יבקר בספר הזכרונות של אבותיך, ותמצא בספר הזכרונות ותדע כי הקריה הזאת קריה מורדת, ומזקת מלכים ומדינות, ואלימות עושים בתוכה מימות עולם. על בן הקריה הזאת התרבה: (טז) מודיעים אנחנו למלך, אשר אם הקריה הזאת תבנה והחומות ישלמו, על בן חלק בעבר הנָהָר אין לך:

(יז) את הצו שלח המלך אל רחום המפקד ושמישי הסופר...

(יח) האגרת אשר שלחתם אלינו, מפרש נקראה לפני: (יט) וממני הושם צו, ובקרו ומצאו, אשר הקריה הזאת מימות עולם על מלכים מתנשאת, ומרד ואלימות נעשה בה... (כא) עתה, שימו צו לבטל האנשים האלה, והקריה הזאת לא תבנה עד ממני צו יושם...

(כג) אז מאשר העתק האגרת של ארתחששתא המלך נקרא לפני רחום ושמישי הסופר וחבריהם, הלכו בבחילות לירושלים אל היהודים, ובטלו אותם בזרוע וחיל:

(כד) אז בטלה עבודת בית הא-להים אשר בירושלים, והיתה בטלה עד שנת שתים למלכות דריוש מלך פרס:

8. בין בניית המקדש לבניית החומה

בניית המקדש	בניית החומה
כורש מאשר לעלות לבנות את בית ה' בירושלים	ארתחשסתא מאשר לנחמיה לעלות לבנות את ירושלים
צרי יהודה ובנימין מנסים לעצור את הבנייה	סנבלט וחבריו מנסים לעצור את הבנייה
ויאמר להם זרְבָבֶל... לא לכם ולנו לבנות בית לא-להינו כי אנחנו יחד נבנה לה' א-להי ישראל... (עזרא ד', ג)	ואומר להם א-להי השמים הוא יצליח לנו ואנחנו עבדיו נקום ובנינו, ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלם (נחמיה ב', כ)
ושיציא ביתה דנה עד יום תלתה לירח אדר (עזרא ו', טו)	ותשלם החומה בעשרים וחמשה לאלול (נחמיה ו', טו)
ועבדו בני ישראל כהניא ולויא ושאר בני גלותא חנפת בית אלהא דנה בתדוה (עזרא ו', טו)	ובחנפת חומת ירושלם בקשו את הלוים... לעשת חנפה ושמחה... (נחמיה י"ב כז)

9. עזרא ו', טז-יח – תרגום לעברית

(טז) ויעשו בני ישראל, הכהנים והלוויים ושאר בני הגולה, חנפת בית ה' וה' להים הזה בתדוה: (יז) ויקריבו לחנפת בית ה' וה' להים הזה פרים מאה אילים מאתים, כבשים ארבע מאות, וצפירי עזים לחטאת על כל ישראל שנים עשר, למספר שבטי ישראל: (יח) ויקימו את הכהנים בפלגותיהם והלוויים במחלקותיהם, על עבודת ה' וה' להים אשר בירושלים, ככתב ספר משה:

10. בין ייסוד ההיכל לחנוכת החומה

ייסוד ההיכל: 'ואין העם מכירים קול תרועת השמחה לקול בכי העם כי העם מריעים תרועה גדולה והקול נשמע עד למרחוק' (עזרא ג', יב-יג)
 חנוכת החומה: 'ויזבחו ביום ההוא זבחים גדולים וישמחו כי ה' וה' להים שמחם שמחה גדולה וגם הנשים והילדים שמחו ותשמע שמחת ירושלם מרחוק' (נחמיה י"ב, מג)

11. עזרא ו', יד – תרגום לעברית

וזקני היהודים בונים ומצליחים, בנבואת חגי הנביא וזכריה בן עדוא, ויבנו ויתקנו במצות א-להי ישראל, ובמצות כורש ודריוש וארתחששתא מלך פרס: